

การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Forest Resource Administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province According to the Sufficiency Economy Philosophy

สมศักดิ์ เปรมประยูร และวิรัช วิรุชนิภาวรรณ

Somsak Pramprayoon and Wiruch Wiruchnipawan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) เสนอตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร คือ สมาชิกสภาองค์กร บริหารส่วนตำบลทั้งหมด 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,402 คน โดยนำประชากรทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคุณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้แล้วยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ด้วยแบบสอบถามเชิงลึกที่มีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าโดยเพิ่มงบประมาณให้มากเพียงพอ และ (3) ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ทรัพยากรป่าไม้, องค์การบริหารส่วนตำบล, จังหวัดกาญจนบุรี, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This mixed methods research were to study (1) problems of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy, (2) development guidelines of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy, and (3) suggest model of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency

Economy Philosophy. Population was all 1,402 members of 72 Subdistrict Administration Organization Councils in Kanchanaburi Province and sample size was all of the population. Data analysis was manifested in contingency table with descriptive analysis approach. Statistics applied were mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's Correlation Coefficient. Additionally, in-depth interview of 9 experts or key performances with structured in-depth interview form was also applied to get the qualitative data. Findings of this research were: (1) the major problems of administration were the Subdistrict Administration Organizations' inappropriate personnel employment particularly operational prevention of invasive forest in conjunction with lacking of administrative model, (2) the major development guidelines of administration, the Subdistrict Administration Organizations should employ personnel for operational prevention of invasive forest at appropriate amount together with increase satisfactory budget, and (3) the model of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy should comprise 5 aspects in priority

Keywords: administration, forest resource, the subdistrict administration organizations, Kanchanaburi province, sufficiency economy philosophy

บทนำ

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการดำรงชีพของมนุษย์ เป็นแหล่งอำนาจประ邈ชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ในประเทศไทยสถานการณ์การจัดการป่าไม้ตั้งแต่เริ่มจากจนปัจจุบันมีปัญหามาก จนส่งผลกระทบต่อการสูญเสียป่าและการเสื่อมโทรมของสั่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ในช่วงเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) พื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ 171 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53 ของพื้นที่ทั้งประเทศ จากการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ในปี พ.ศ. 2543 พบว่า พื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียงร้อยละ 25 เท่านั้น (รายงานกรมป่าไม้, 2545) การลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่าไม้ ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรการอพยพข้ายังดินของกลุ่มคนบางกลุ่มที่ต้องการบุกเบิกพื้นที่ใหม่และความต้องการพื้นที่ทำกินของรายถูร ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อนำพื้นที่เหล่านี้มาใช้ในการเพาะปลูกปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนในวงกว้าง หากไม่มีการแก้ไขปัญหาจะยิ่งทวีความรุนแรงและแก้ไขได้ยากลำบากองค์กรบริหารส่วนตำบลนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับตำบล ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการบุกรุกป่าขององค์กรบริหาร

ส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรียังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร" หรือ "องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร" ในเวลาเดียวกัน แต่เท่าที่ผ่านมา องค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน บางประการ ดังต่อไปนี้ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความมีเหตุ มีผล คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ให้ถูกทำลายไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น การห้ามประชาชนเก็บของป่าบางชนิดที่เป็นอาหาร เป็นต้นว่า หันอื่นไป แลเหเด็ด (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการมีภูมิคุ้มกัน คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ให้ถูกทำลาย เช่น ขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานอุปกรณ์ทรัพยากรป่าไม้ในช่วงหน้าฝน หรือไฟไหม้ป่า (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการพึ่งตนเอง คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน

ป้องกันการบุกรุกป่าไม้โดยไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง เช่น การว่าจ้างบริษัทเอกชนหรือคณะกรรมการป่าไม้ในการดำเนินการเป็นประจำและ (5) ปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ได้ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการป้องกันและรักษาทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับเรื่องความรับผิดชอบ เหล่านี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศึกษาและเสนอตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้อบังคับการบริหารจัดการ และทรัพยากรป่าไม้

Herbert A. Simon (1947, p. 3) กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์กेनเมจันทร์เก้า (2525, หน้า 4-8) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติมักจะมองในแง่ที่ว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น น้ำ ไฟฟ้า อาหาร ฯลฯ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่เป็นแหล่งพลังงานสำคัญ ทรัพยากรป่าไม้เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีน้ำดื่มและน้ำฝน ไม่สามารถทดแทนได้ ทรัพยากรป่าไม้เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต

และมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ทรัพยากรป่าไม้เป็นที่แหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องดื่มน้ำหิ่นที่อยู่อาศัยและยาวยาโรคสำหรับมนุษย์และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมตามลำดับ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้อบังคับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิรช วิรัชนิภารัณ (2550, หน้า 63-67) หลักการสำคัญของการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏอยู่ในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยได้ประมวลและสรุปสาระสำคัญเป็น “หลักการสำคัญของการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 8 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ความพอประมาณ หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนเน้นการผลิตและบริโภคโดยยึดทางสายกลาง ความพอเพียง ความพอดี และไม่ฟุ่มเฟือย ในเวลาเดียวกัน ที่ก้าวให้ทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่วัยตัวอย่างความพอประมาณในระดับบุคคล เช่น เน้นการผลิตการบริโภค และการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพเสรีภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด สำหรับความประมาณในระดับชุมชน เช่น เน้นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าที่ส่งเสริมให้ชุมชนและเรื่องข่ายสร้างความร่วมมือกันหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคารสถาบันวิจัย เป็นต้น อันจะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี ประสบการณ์ การแบ่งปัน และการช่วยเหลือกัน

ประการที่สอง ความมีเหตุผล หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนตัดสินใจและลงมือปฏิบัติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ประการที่สาม การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรในการเตรียมความพร้อม รู้เท่าทันต่อผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

ประการที่สี่ การพึ่งตนเอง หมายถึง ประชาชน และชุมชนสนับสนุนระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่อยู่ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาพึ่งพิงคนอื่นหรือชุมชนอื่นจนเกินความจำเป็น โดยเน้นความสามารถของประชาชนและชุมชนในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงประชาชน หรือชุมชนนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่ประชาชน หรือชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของ ตัวอย่างการพึ่งตนเองในระดับบุคคล เช่น ประชาชนในชุมชนมีการพึ่งตนเอง มีจิตสำนึกรักที่ดีเพื่อตนเอง ชุมชนและประเทศชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สำหรับการพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น แต่ละชุมชน ช่วยเหลือกัน หรือช่วยกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ มีเกียรติและมีความภาคภูมิใจว่าตนได้ด้วยข้าของตนเอง

ประการที่ห้า การเสริมสร้างคุณภาพคนให้มีทั้งความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน หมายถึง การเสริมสร้างคุณภาพของคนหรือประชาชนทั้งด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจ ด้านวัฒนธรรม ครอบคลุมถึงการสร้างเสริมให้คนมีความรู้ มีวิชาการ มีความรอบรู้ มีความรอบคอบ และมีความระมัดระวัง ส่วนด้านจิตใจ ครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้คนมีคุณธรรม คือ คิดและทำคุณงามความดีเป็นประจำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม รวมทั้งส่งเสริมให้ละความชั่ว และทำความดี ไม่เบียดเบี้ยน มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความรอบคอบ มีความประยัจด มีความเมตตา มีความเอื้ออาทร และมีความสามัคคี เพื่อร่วมแรงร่วมใจกับประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมีได้หมายถึง รายได้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญา

ห้องถินรวมทั้งการรักษาอนุรักษ์เนื้อเยื่อและงานของชุมชนไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ประการที่หกการรวมกลุ่มหมายถึงการที่ประชาชนและชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม โดยประชาชนหรือองค์กรในชุมชนจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน เมื่อประชาชนหรือองค์กรในชุมชนได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว ประชาชนในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเดิมโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสภาวะการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นด้วย

ประการที่เจ็ดการสร้างเครือข่ายหมายถึง ประชาชนและชุมชนร่วมมือกันสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันและร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน เช่น ในการสืบทอดภูมิปัญญา และเปลี่ยนความรู้ การบริหารจัดการ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา ทำให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่ยึดการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบี้ยน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในที่สุด

ประการที่แปด ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนยึดถือการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีสมดุลระหว่างกระแสการแย่งชิงจากโลกาภิวัตน์ และกระแสท่องถินนิยม มีความหลากหลายในโครงสร้างการผลิต มีการใช้ทุนที่มีอยู่ในสังคมให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของห้องถินที่ดึงดูด

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 11M

วิรัช วิรัชนิภารัณ (2550, หน้า 20) ได้อธิบายถึงการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่า ทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (management resources)) ไว้ดังนี้

3.1 3M เช่น Man (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) Money (การบริหารงบประมาณ) Management (แปลว่า การบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป ตัวอย่างเช่น การวางแผน การบังคับบัญชา และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

3.2 4M เช่น Man Money Management
Material (การบริหารวัสดุอุปกรณ์) หรือ Man Machine
Medium Mission

3.3 5M ใช้ Man Money Management Material
Morality (การบริหารคุณธรรม หรือจริยธรรมของบุคลากร
ในหน่วยงาน) หรือ Machinery Manpower Material
Method Measurement

3.4 6M ម៉ោង Man Money Management Material

3.5 7M ទៅ Man Money Management Material Morality Market Message (ការប្រើបានទំនាក់ទំនង ឬទំនាក់ទំនង ទំនាក់ទំនង)

3.6 8M ชั้น Man Money Management Material

แบบแผน หรือเทคนิค)

3.7 9M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute (การบริหาร เวลา หรือการรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน)

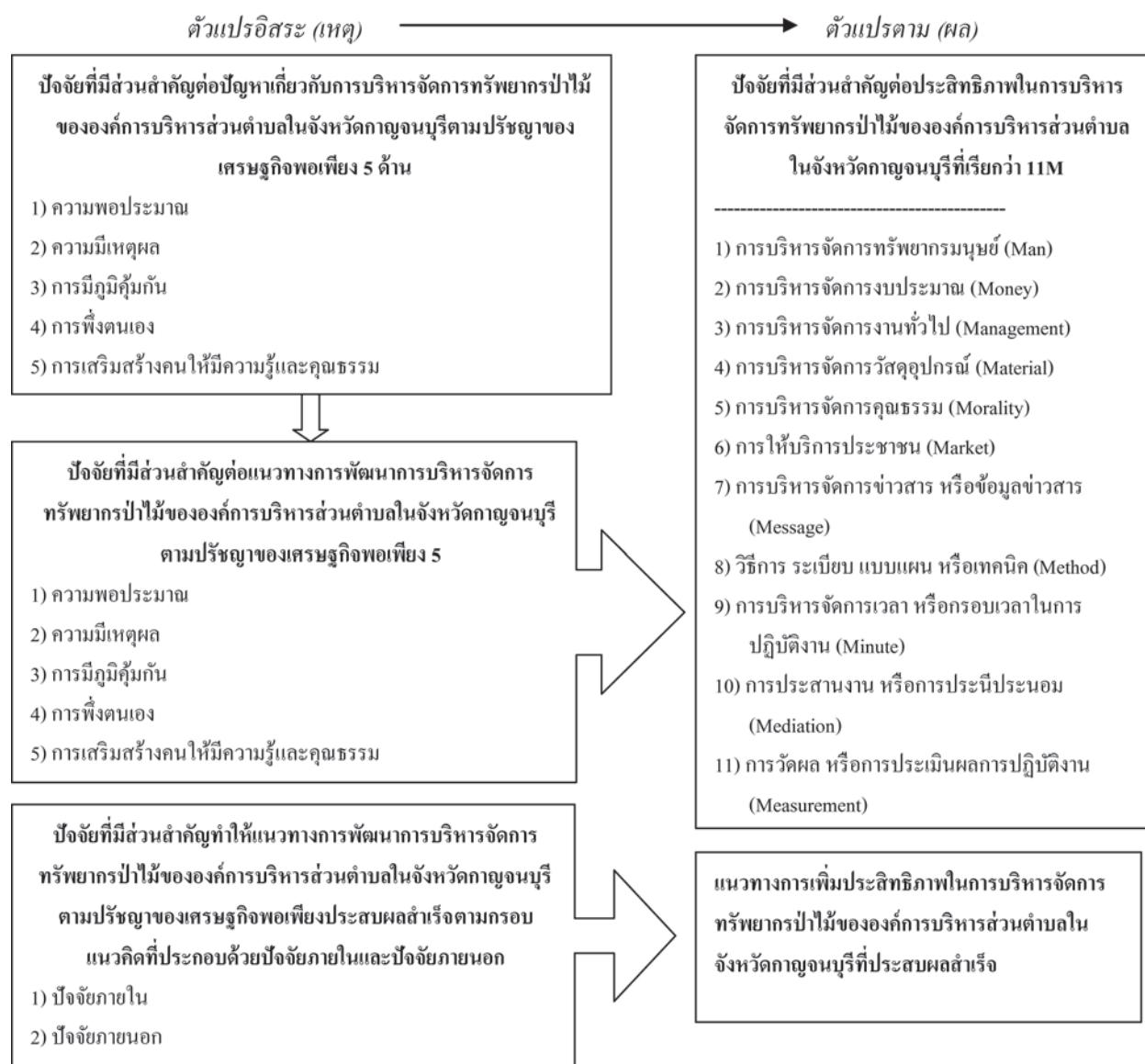
3.8 10M เช่น Man Money Management
Material Morality Market Message Method Minute
Mediation (การบรรยายเรื่อง หรือการประนีประนอม)

3.9 11M เช่น Man Money Management
Material Morality Market Message Method Minute
Mediation Measurement (การวัดผล หรือการประเมินผล
การปฏิบัติงาน)

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้

ป้ายกรณี แสนโกศิต (2555) ได้เสนอให้รัฐบาล
ควรจัดสรรงบประมาณเฉพาะกิจเรื่องยาเสพติดแก่องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดคุณนทบุรีและองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการป้องกัน
ปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและครบวงจร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษา อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,402 คน (ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามໄอีผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงได้ค่าเท่ากับ 0.95 และผ่านการหาค่าความเชื่อถือได้ที่ระดับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดดิจิทีการรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ในรูปตาราง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอย พหุคุณ

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของประชากรต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยภาพรวมของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย = 2.19

2. ความคิดเห็นของประชากรต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ปรากฏว่า ประชากรล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย = 2.25

3. ความคิดเห็นของประชากรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง ประสมผลลัพธ์ที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยภาพรวม หรือ ค่าเฉลี่ยรวมของทั้ง 2 ปัจจัย ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายปัจจัย ปรากฏว่า ปัจจัยภายใน ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ส่วนปัจจัยภายนอก ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบลึกเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏว่า (1) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน เห็นด้วยว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลควรใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า” และไม่มีความเห็น/ไม่เห็นด้วยจำนวน 1 คน และ (2) ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน เห็นด้วยว่า “ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ควรเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านการพัฒนาองค์กร (3) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (4) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ด้านความมีเหตุมีผล” และไม่มีความเห็น/ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน

การอภิปรายผล

1. ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง ต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุมีผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การพัฒนาองค์กร และ (5) การเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกสภากาชาด องค์กรบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรีล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ประชากรเห็นว่า (1) องค์กรบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน การปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า (แบบสอบถาม ข้อที่ 1.

ในภาคพนวก) (2) องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ให้ถูกทำลายไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. ผู้ศึกษามีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีมี “ปัญหา” เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เดิมพาะปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจແນ່ງเป็น (1) องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าโดยไม่ได้ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการป้องกันและรักษาทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับเรื่องความรับผิดชอบ

3. ปัจจัยภายใน ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ส่วนปัจจัยภายนอก ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษายังได้นำเสนอภัยผลดังนี้

3.1 ปัจจัยภายใน ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ว่า การที่ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้ามั่นคง กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันการบุกรุกป่า

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ชี้เป็นสาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรีเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือในระดับน้อยผู้ศึกษามีความเห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ทราบ เข้าใจ และเห็นด้วยอย่างมาก กับปัจจัยภายใน คือ การที่ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีภาวะผู้นำสูงกล่าวคือ หากผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้ามั่นคง กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันการบุกรุกป่า แล้ว ย่อมมีส่วนสำคัญ ทำให้การบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวมีแนวโน้มประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยผู้บริหารดังกล่าวจะกล้ามั่นคง กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในเรื่องทรัพยากรป่าไม้ไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

3.2 ปัจจัยภายนอกปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ชี้เป็นสาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรีเห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ประชากรเห็นว่า ปัจจัยภายนอกดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็น รวมทั้งสอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของประชาชนได้ ก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกัน ประชากรก็ยังเป็นห่วง หรือยังไม่แน่ใจว่า ในทางปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างจริงจังและต่อเนื่องหรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความสามารถในเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของ การใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประชาชน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนและต่อเนื่องที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ให้ถูกทำลายไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม้ให้ถูกทำลาย

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องที่สนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกัน

การบุกรุกป่าโดยอยู่บนพื้นฐานของการพึงตนเอง เช่น การใช้บุคลากรของตนเองเป็นหลัก โดยว่าจ้างบริษัทเอกชน หรือคณะกรรมการอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมเพื่อดำเนินการเป็นครั้งคราว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป หน่วยงานหรือบุคลากร ของหน่วยงานอื่น จึงควรนำกรอบแนวคิดการวิจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านนี้ไปทำวิจัยในหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากองค์กร บริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการ พิสูจน์ผลการวิจัยว่าจะเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือ แตกต่างกัน

2. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำ วิจัยต่อเนื่องเพื่อศึกษาว่า เพราะเหตุใดผลการศึกษาครั้งนี้ จึงปรากฏว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านการพึงตนเอง (3) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (4) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ด้านความมีเหตุมีผล มีความ สำคัญและจำเป็นทั้ง 5 ด้าน หรืออาจทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อ ศึกษาว่า เพราะเหตุใดผลการศึกษาครั้งนี้จึงปรากฏออกมาว่า ด้านความพอประมาณเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด หรือ เพราะเหตุใดด้านความมีเหตุมีผล จึงมีความสำคัญ น้อยที่สุด เป็นต้น

3. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควร ทำวิจัยแบบเจาะลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากร ป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี แต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านความพอประมาณ ด้านการพึงตนเอง และด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้ และคุณธรรม เป็นต้น

4. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำ วิจัยเชิงเปรียบเทียบ เช่น วิจัยการบริหารจัดการทรัพยากร ป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี กับองค์กรบริหารส่วนตำบลอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่มี ภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

5. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำ วิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวชี้วัด หรือตัวแบบ การบริหารจัดการอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน การบริหารจัดการตามแนวคิดตระวันออก และการบริหาร จัดการแบบสมดุล เป็นต้น

6. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำ วิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับจากการบริหาร จัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น กลุ่มประชาชน และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

References

- Chankaew, K. (1982). *Natural resources and reservation*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Herbert, A. S. (1947). *Administrative behavior*. New York: Macmillian.
- Kanchanaburi Local Office. (2015). *Population Report*. Kanchanaburi: Author. (in Thai)
- Sankosit, P. (2012). *Drug prevention in area of Nontaburi provincial administrative organization*. Master of Public Administration Thesis, Ramkhamhang University. (in Thai)
- Wiratnipawan, W. (2007). *Public administration management*. Bangkok: Xper net. (in Thai)

